

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О. Б. Жильцов

«_____» _____ 2017 р.

ПРОГРАМА

комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів»

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»

Додаткова спеціалізація – «Режисура музично-виховних шкільних заходів»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Форма навчання – денна

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2016 – 2017 навчальний рік

Програма комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво», додаткової спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів», першого (бакалаврського) освітнього рівня

Розробник:

Левіт Дмитро Анатолійович, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу, кандидат філософських наук – К.: Київський Університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 14 с.

Програма комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» схвалена на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол № 4 від «1» березня 2017 р.

Завідувач кафедри академічного

та естрадного вокалу

Ю. В. Мережко

Програму затверджено на

Засіданні Вченої ради

Інституту мистецтв

Протокол від 4 квітня 2017 р. № 4

Учений секретар

О.В. Коновалова

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017р.

© Левіт Д.А.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено відповідно до навчального плану галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» денної форми навчання.

На екзамені студент має продемонструвати творчі вміння і навички, розвинене художнє мислення та смак, а також теоретичні і практичні знання з навчальної, організаційно-методичної та виховної роботи.

Екзамен включає практичний показ музично-виховного шкільного заходу та теоретичні питання з навчальних дисциплін «Основи матеріальної культури» та «Історія театрального мистецтва».

Комплексний екзамен зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» складається з двох частин:

1) практичний показ музично-виховного шкільного заходу (до 1-ї год.), оцінюється максимальною кількістю балів – 60 балів;

2) письмових відповідей по білетах з основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва (30 хв.), оцінюється максимальною кількістю балів – 40 балів.

Мета комплексного екзамену зі спеціалізації: перевірка практичних умінь і навичок з основ режисерської та акторської майстерності, основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва, перевірка рівня теоретичних знань та практичних навичок з методики підготовки музично-виховних шкільних заходів.

Завдання комплексного екзамену зі спеціалізації:

- виявлення рівня засвоєння набутих у процесі навчання практичних умінь і навичок з основ режисерської та акторської майстерності;

- виявлення рівня засвоєння практичних навичок з методики підготовки та організації музично-виховних шкільних заходів та вмінь застосувати їх у вирішенні педагогічних завдань.

Кожна з частин комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» оцінюється відповідно до системи оцінювання, прийнятої в Університеті. Підсумкову кількість балів буде визначено шляхом складання отриманих результатів обох частин іспиту.

1. Практичний показ музично-виховного шкільного заходу

Протягом останнього семестру студенти колективно обирають тему музично-виховного шкільного заходу, пишуть сценарій, вирішують музично-шумове,

світлове оформлення, розробляють сценічне декоративно-художнє оформлення, проводять репетиції. Під час цього періоду вони повинні проявити організаторські здібності, уточнити образи виконавців, побудувати мізансцени, знайти додаткові засоби режисерської виразності: сценічні спеціальні ефекти, використання відеотехніки тощо.

Під час екзамену студенти демонструють практичний показ музично-виховного шкільного заходу де повинні показати володіння виконавською технікою, продемонструвати вільний рівень сценічної мови та пластики, створити і розкрити сценічний образ, засвідчити навички сценічної культури, показати відчуття атмосфери та темпоритму, підібрати необхідний костюм, реквізит і продемонструвати роботу з ними.

2. Перевірка теоретичних знань з основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва

II частина комплексного екзамену зі спеціалізації «Режисура музично-виховних шкільних заходів» – перевірка теоретичних знань з основ матеріальної культури та історії театрального мистецтва. Ця частина екзамену включає в себе письмовий відповіді на 2 питання (по одному з дисципліни) у білетах . На це студентам відводиться 30 хвилин.

Зміст програми

Основи режисерської майстерності, основи акторської майстерності

Сценарій музично-виховного шкільного заходу – див. Додаток 1.

Основи матеріальної культури

Матеріальна культура первісної доби.

Культура як сукупність досягнень людства у виробничому, суспільному та духовному житті. Матеріальна культура і її характеристика через засоби виробництва, продукти праці, трудові навички, форми громадської організації праці, постановку освіти і виховання (процес реалізації навчально-виховних технологій), уміння суспільства практично використовувати досягнення науки і техніки.

Виникнення продуктів матеріальної культури (мистецтва). Причини виникнення мистецтва: психофізіологічні та соціокультурні. Продукти матеріальної культури: кругла скульптура і рельєф (жіночі фігурки, голови тварин), рельєфні зображення тварин і людей, мисливських та воєнних сцен, танців та релігійних церемоній.

Музичні інструменти: дерев'яний барабан, давній китайський інструмент «кінг», кістяний шкребок, доісторична кістяна флейта, бронзовий ситр, античні цимбали, литаври, лур.

Матеріальна культура Давнього Сходу.

Праісторія Індії. Громадські будівлі, високохудожні зображення людей та тварин. Культура аріїв. Храмові комплекси. Їх інтер'єр та екстер'єр. Декоративно-ужиткове мистецтво Стародавніх часів Індії.

Одна з найдавніших цивілізацій світу – китайська. Архітектурне та декоративно-ужиткове мистецтво у часи правління Шань-Інь, Чжоу і Чжаньго, Цінь та Хань; Мін. Особливості забудови міст, архітектура та матеріал будинків. Предмети декоративно-ужиткового мистецтва: посуд для ритуального

Характеристика Японії у період VIII ст. до н.е. – VI ст. н.е. Особливості архітектури, декоративно-ужиткового мистецтва Давньої Японії. Вироби з кераміки: особливості форми та розпису. Ритуальні посудини, дзвіночки. Синтоїські храми Ісе і Ідзумо. Буддійські храми. Традиційний спіральний орнамент. Поселення міського типу. Будівництво першої столиці – Нара.

Предмети поховального культу. Ханива.

Європейське Середньовіччя та Ренесанс.

Матеріальна культура Візантії. Архітектура та інтер'єр храму (мозаїка, фрески та ікони). Візантійське срібло VI ст. – хрести, чаші, ковші. Різьблення по слонової кістці. Візантійська мода. Типи одягу.

Період існування романського стилю в матеріальній культурі Європи. Культова архітектура: церкви та монастирі. Розвиток книжкової мініатюри.

Виготовлення музичних інструментів: лютня (середньовічна арфа), колісна ліра, волинка, литаври, тарілки, бубон, труби, ріжки, флейти, маленький переносний орган-портатив.

Ренесанс – новий тип мислення і релігійності, особливий духовний склад і спосіб життя. 4 етапи епохи Ренесансу: перед Відродження; раннє Відродження; Високий Ренесанс; пізнє Відродження.

Європейська матеріальна культура Нового та Новітнього часу.

Мода в Італії, Англії, Німеччині, Іспанії, Росії. Різні види тканин для одягу: для верхнього одягу та нижнього. Фасони верхнього одягу та нижнього.

Матеріальна культура XVIII століття. Стиль рококо в одязі.

Світ мініатюрних й унікальних форм у прикладному мистецтві: меблях, посуді, бронзі, фарфорі, та в інтер'єрі архітектури через живопис, ліплення, позолоту, дзеркала, ліпний орнамент, золоті прикраси, кришталеві люстри, меблі з інкрустацією.

Витоки української матеріальної культури.

Перші ознаки перебування людини на території України (період палеоліту – мільйон років тому). Їх примітивна зброя й знаряддя праці: загострені палиці та камінці, дрючки з кісток мамонта, важкі кремінні ручні рубила. Перші ознаки соціальної організації людей. Добування вогню і заселення та створення печер із кісток мамонта.

Функції матеріальної культури: виховна, релігійна, пізнавальна, комунікативна, розвиваюча та ін.

Матеріальна культура періоду Київської Русі та феодальної роздрібненості.

Культура Київської Русі (IX – XIII ст.) – видатне явище світової середньовічної культури. Запровадження християнства – вирішальне значення в історичному розвитку держави. Зміна духовного та культурного розвитку держави. Економічні та політичні зв'язки Київської держави з різними землями.

Музичні інструменти, що виготовлені були в ті часи: гуслі, дерев'яні труби, роги, бубни, різні свирілі, пищали та сопілки.

Матеріальна культура Козацької доби.

Козацтво як явище історії та культури. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мислення. Використання традицій народного мистецтва в архітектурі Лівобережної України.

XVII – XVIII ст. – час розквіту і піднесення української культури. Київ як провідне культурне місто України. Швидкий ріст міста України.

Орнамент декоративної тканини.

Одяг та взуття часів Козацької доби. Українська народна вишивка для побуту та ритуалів. Композиції у вишивці. Особливості народної вишивки Лівобережної

України. Композиції рушників з Полтавщини та Київщини. Вишивка на одязі. Техніка народного вишивання.

Вишивки для панського побуту. Техніка металевого шиття пряденим сріблом та золотом. Одяг з вишивкою для культового призначення. Вишивальні майстерні при монастирях. Вишивання різнокольоровими шовками. Кераміка. Гутне скло.

Багатство матеріальної культури ХІХ століття.

Культурне життя ХІХ століття та його відмінність від життя ХVІІІ століття. Основні художні напрямки ХІХ століття: класицизм, романтизм та модерн. Їх характеристика.

Архітектурні стилі інших епох (візантійський, романський, готичний, ренесансу, бароко) при будівництві різних споруд.

Кінець ХІХ ст. – стиль модерн в різних видах мистецтва: від архітектури до декоративно-ужиткового мистецтва.

Професійне мистецтво цього періоду. Теми та художні засоби народної творчості. Народне мистецтво в кустарних промислах: килимоткацтві, виготовленні кераміки, гончарстві, різьбленні по дереву та ін.

Національна матеріальна культура ХХ – ХХІ століть.

Становлення нового українського театрально-декораційного мистецтва. Спільна творчість художника А. Петрицького та режисера Л. Курбаса в Молодому театрі в Києві. Оформлення різних за стилем і жанром вистав. Робота художника в Державному українському драматичному театрі ім. Т. Шевченка, «Музичній драмі» (Л. Українка «У пуші», «Утоплена» М. Лисенко та ін.).

Вишивка. Старовинні орнаменти вишивок на різних художніх виробках: килимах, сорочках, скатертинах, білизні, порт'єрах, наволочках та ін. Кольори на вишивках. Килими різних періодів: їх тематика та орнамент. Килимарка Н. Вовк та її твори. Національні костюми різних регіонів України.

Історія театрального мистецтва

Давньогрецький та давньоримський театри.

Виникнення грецької драми й театру з сільських свят на честь бога Діоніса. Героїчні трагедії Есхіла, їх філософський зміст. Підвищення інтересу до людської особи й етична проблематика трагедій Софокла. Психологізм і проблематика трагедій Еврипіда. Політична сатира Аристофана. Театральна вистава в стародавній Греції.

Світоглядні детермінанти становлення театрального мистецтва за доби Середньовіччя та Відродження.

Народні витоки середньовічного театру в країнах Західної Європи. Гістріони (шпільмани, жонглери, франти, трувери, трубадури, менестрелі та ін.) І їх роль у формуванні театрального мистецтва Середньовіччя. Творчість Адама де ла Аля.

Еволюція жанрів церковного театру (літургійна драма, полулітургійна драма, міраклі). Світські форми театру епохи Середньовіччя (мораліте, сатира, фарс).

Загальна характеристика художньої культури епохи Відродження. Досягнення театрального мистецтва Західної Європи епохи.

Англійський театр. Творчість У.Шекспіра – найвеличнішого драматурга доби Відродження.

Театр французького класицизму. Основні напрямки розвитку театру за доби Просвітництва.

Загальна характеристика художньої культури епохи Просвітництва.

Національна своєрідність прояву ідей Просвітництва в західноєвропейських країнах. Торжество розуму над стихією індивідуалістичних пристрастей в трагедіях П.Корнеля, Ж.Расіна. Традиції народної комедії в творчості Ж.-Б. Мольєра. Висміювання аристократів, духівництва, буржуазії («Тартюф», «Скупий», «Міщанин-дворянин», «Дон Жуан»).

Особливості італійського Просвітництва. Творчість К.Гольдоні і К.Гоцці. Роль німецького театру в класовій боротьбі періоду Реформації.

Ідейно-філософські принципи театрального мистецтва ХХ століття.

Театр епохи романтизму: загальна характеристика. Романтизм як ідейно-художній напрям у мистецтві ХІХ ст. Виникнення і еволюція романтичного театру. «Театр абсурду» - як вияв панічних настроїв «маленької людини» (Е. Йонеско, С. Бекет, Ж. Жене).

Формування новаторської естетичної теорії «епічного театру» в творчості Б.Брехта. Експресіонізм в режисурі і акторському мистецтві.

Історичне значення системи К.С. Станіславського.

Театр початку ХХ століття. Історична роль Московського Художнього театру (МХТ) в утвердженні ідейно-естетичних принципів сучасного театру. Світове визнання МХТ.

Драматургія А.П.Чехова – новий етап розвитку російської реалістичної драматургії. Основні твори: «Чайка», «Дядя Ваня», «Три сестри», «Вишневий сад». Виявлення в них суспільних настроїв російської інтелігенції в період піднесення революційного руху. А.П.Чехов і сучасний театр.

О.М.Горький і театр. Утвердження методу соціалістичного реалізму в п'єсах Горького («Міщани», «На дні», «Вороги»).

Театр 1990-2000-х років в нових соціально-економічних умовах. Різне збільшення кількості нових театрів, багатство стилів, творчих манер та форм організації їх діяльності. Поширення масових видовищ та різноманітних фестивалів.

Стародавній український театр. Становлення українського театру в ХVІІ-ХІХ століттях.

Роль обрядів та народних свят у розвитку театральної творчості наших предків. Вплив театру грецьких причорноморських колоній на театральну культуру східних слов'ян.

Вистави лялькового театру – вертепу.

Провідне місце в розвитку української національної драматургії і театру І.П.Котляревського та Г.Ф.Квітки-Основ'яненка. Т.Г.Шевченко і театр.

Народження театру корифеїв: Діяльність М.П.Старицького, І.К.Карпенка-Карого, М.К.Садовського.

Творчість М.К.Заньковецької – найвища вершина акторського мистецтва світового театру.

Український театр кінця XIX-XX століть. Сучасний український театр.

Революційно-демократичні ідеї Т.Г.Шевченка за нових історичних умов.

Творчість І.Я.Франка та Лесі Українки.

Жовтнева революція 1917 року в Росії та її сприйняття в Україні як перемога справедливості. В зв'язку з цим, з одного боку, - небувале духовне піднесення і народження нових талантів, а з другого, - насильницька русифікація, посилення репресій проти української культури в 30-ті роки і масова еміграція українських митців.

Творчість видатного українського режисера, актора, педагога Леся Курбаса. Створення ним Мистецького об'єднання «Березіль».

Проблеми розвитку сучасного українського театру.

Критерії оцінювання практичного показу

Оцінка у балах	Значення оцінки
51 - 60	« Відмінно » - студент виявляє яскраві організаторсько-режисерські здібності, демонструє глибоке засвоєння сценічного матеріалу; вміло використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; впевнено виконує режисерські завдання; доцільно використовує костюм і реквізит; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; впевнено відчуває себе у сценічному просторі; дотримується сценічної культури.
41 - 50	« Дуже добре » - студент на високому рівні виявляє організаторсько-режисерські здібності, демонструє добре засвоєння сценічного матеріалу; доцільно використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; зрозуміло володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; володіє розумінням практичного значення костюму і реквізиту; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; дотримується сценічної культури, але не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання; робить неточності при створенні мізансцен.
31 - 40	« Добре » - студент на середньому рівні виявляє організаторсько-режисерські здібності; демонструє добре засвоєння сценічного матеріалу; використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; використовує костюми і реквізит; створює точний темпоритм і атмосферу заходу; дотримується сценічної культури, але не завжди вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою та не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання.
21 - 30	« Задовільно » - студент на достатньому рівні виявляє організаторсько-режисерські здібності, посередньо демонструє засвоєння сценічного матеріалу; не досить вдало використовує набуті навички при створенні художнього образу; має недостатнє уявлення про костюм і реквізит; дотримується сценічної культури, але не завжди вільно володіє сценічною мовою і сценічною пластикою та не завжди впевнено відчуває себе у сценічному просторі і виконує режисерські завдання; робить помилки при створенні мізансцен.
11 - 20	« Достатньо » - студент виявляє слабкі організаторсько-режисерські здібності, виявляє посереднє засвоєння сценічного матеріалу; не правильно використовує костюми і реквізит; дотримується сценічної культури, але не завжди доцільно використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; виявляє помилки у сценічній мові та сценічній пластиці, скутість у сценічному просторі і невпевнене виконання режисерських завдань; не завжди чітко відчуває темпоритм і атмосферу заходу; робить значну кількість помилок при створенні мізансцен.
0 - 10	« Незадовільно » (з можливістю повторного складання) - студент на низькому рівні виявляє організаторсько-режисерських здібностей при його сценічному втіленні; виявляє слабке засвоєння сценічного матеріалу; не завжди доцільно використовує набуті навички при створенні художнього образу і мізансцен; слабо володіє сценічною мовою і сценічною пластикою; виявляє скутість у сценічному просторі і виконує режисерські завдання з грубими помилками; не завжди відчуває темпоритм і атмосферу заходу; не використовує костюми та реквізит; не дотримується сценічної культури; робить серйозні помилки при створенні мізансцен.

Критерії оцінювання відповідей по білетах

Оцінка у балах	Значення оцінки
31 -40	« Відмінно » - За глибоке оволодіння програмним матеріалом; уміння диференціювати та уніфікувати знання; здатність і готовність до самостійного оцінювання різноманітних явищ та процесів у галузі історії театрального мистецтва та основ матеріальної культури; спроможність встановлювати різницю між фактами і наслідками; використовувати знання в практичній діяльності, виявляючи особисту позицію та обґрунтовуючи свої судження.
21 - 30	« Добре » - За повне оволодіння програмним матеріалом; уміння диференціювати та уніфікувати знання; здатність і готовність до оцінювання різноманітних явищ та процесів у галузі історії театрального мистецтва та основ матеріальної культури; спроможність встановлювати різницю між фактами і наслідками; використовувати знання в практичній діяльності, обґрунтовуючи свої судження; грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки). Також за засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце суттєві помилки.
11 - 20	« Задовільно » -. За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому студент допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.
0 - 10	« Незадовільно » (з можливістю повторного складання) – Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

**Література з «Основ режисерської майстерності»,
«Основ акторської майстерності»**

Основна:

1. Базанов В.В Техника та технология сцены/ Вадим Базанов – Л.: Искусство, 1976. – 363 с.
2. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів. Навч. посіб. 3-тє видання, перероблене і виправлене. – Х.: Тимченко, 2007. – 128 с.
3. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. / В. П. Зайцев. – К.: Дакор, 2003. – 192 с.
4. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера. / Б. Е. Захава. – М.: Искусство, 1969. - 320 с.
5. Кнебель М. О. О действенном анализе пьесы и роли. / М. О. Кнебель. –М.: Искусство, 1975. – 73 с.
6. Козюренко Ю. И. Музыкальное оформление спектакля. / Юрий Козюренко. – М.: Искусство, 1975. – 127 с.
7. Макаренко Л. Все про театр і дитячу театралізовану діяльність / Л. Макаренко. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с.
8. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства / Юрий Мочалов - М.: Просвещение, 1981. – 254 с.
9. Обертинська А. П., Голубцова Л. Ф. Основи режисури масових вистав і свят. / А. П. Обертинська, Л. Ф. Голубцова. – К.: ДАКККіМ, 2002. – 86 с.
10. Пави П. Словарь театра / пер. с фр. Л. Баженова, И. Вахта, О. Васильева – М.: Прогресс, 1991. – 504 с.
11. Паламишев А. М. Действенный анализ пьесы. / А. М. Паламишев. – М.: Просвещение, 1982. – 112 с.
12. Сосунов Н.Н. От макета к декорации/ Николай Сосунов – М.: Искусство, 1962. – 130 с.
13. Товстоногов Г. А. Зеркало сцены. / Г. А. Товстоногов. – М.: Искусство, 1984. – 303 с.
14. Український драматичний театр: Нариси історії: В 2 Т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Рильського. – К., 1967. – Т.1: Дожовтневий період. – 337 с.
15. Чечетин А. И. Основы драматургии театрализованных представлений. / А. И. Чечетин. – М.: Просвещение, 1981. – 140 с.
16. Шароев И. Г. Режиссура эстрады и массовых представлений. / И.Г. Шароев. – М.: Просвещение, 1986. – 70 с.

Додаткова:

1. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Усна народна творчість. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. // Підручник. – К.: Знання-прес, 2001. – 284 с.
2. Миропольська Н., Нічкало С., Рагозіна В., Хлебнікова В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 240 с.
3. Немирович – Данченко В. О творчестве актёра. / В. Немирович – Данченко. – М.: Искусство, 1984. – 280 с.
4. Садовенко С.М. Виховання народною казкою / Світлана Садовенко. – К.: Шк. світ, 2013. – 128 с.
5. Сердюк Л. Роздуми і нотатки актора. / Лесь Сердюк. – К.: Мистецтво, 1989. – 54 с.
6. Шкільний театр: Збірник п'єс / упор. Л. Шелестова, Н. Чиренко. – К. : Шк. світ, 2007. – 128 с.

Література з «Основ матеріальної культури»:

1. Василенко В. М. Русское прикладное искусство. М., Искусство. – 1977. – 160 с.
2. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 4., книга 1. Мистецтво кінця XVIII – початку XIX століття. – К.: Жовтень, 1970. – 420 с.
3. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 4., книга 2. Мистецтво другої половини XIX – XX століття.– К., Жовтень, 1970. – 260 с.
4. Історія українського мистецтва в 6-ти т., Т 5. Радянське мистецтво 1917 – 1941 років. – К.. Жовтень, 1970. – 280 с.
5. Лук'янов С. О. Українська та зарубіжна культура в схемах та таблицях: Навч. Посібник. – Х.: Академія, – 2000. – 120с.
6. Мерцалова М. Н. Поэзия народного костюма. – М., Молодая гвардия, 1975. – 90 с.
7. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник /За ред. М. М. Заковича. – К., 2000. – 140 с.
8. Художня культура України. Посібник для вчителів // С. А. Нічкало, Л. М. Масол, О. А. Комаровська. – К., 2001. – 310 с.

Література з «Історії театрального мистецтва»:

1. Бояджиєв Г. Вечно прекрасный театр эпохи Возрождения. Италия, Германия, Англия. / Г.Бояджиєв. – Ленинград, 1973. – 210 с.
2. Бояджиєв Г. Мольер. Исторические пути формирования жанра высокой комедии. / Г.Бояджиєв. – М., 1967. – 190 с.

3. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII столітті. / М.Грушевський. – К., 1912. – 210 с.
4. Єфименко. В.В. Культура Відродження. Історія світової культури. / В.В. Єфименко. – К., 1994. – 216 с.
5. История западноевропейского театра / Под общ. ред. С.С.Мокульского. – Т.2. – М., 1956-1957. – 340 с.
6. История зарубежного театра: В 4 ч.: Учебн. Пособие для культ.-просвет. и театр. училищ и ин-тов культуры / Под ред. Г.Н.Бояджиева, А.Г.Образцовой. – М., 1981. – Ч.1: Театр Западной Европы от античности до Просвещения. – 460 с.
7. Красильникова О.В. Історія українського театру ХХ століття.: Монографія. / О.В.Красильникова. – К., 1999. – 236 с.
8. Кузьменко Є.М. Розвиток українського театрального руху у 20-30-х рр. ХХ ст. / на прикладі творчості Л.Курбаса. / Є.М. Кузьменко. – К.: Знання, 1999. – 216 с.
9. Український драматичний театр: Нариси історії: В 2 Т. / Ін-т мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Рильського. – К., 1959. Т.2:Радянський період. – 64 с.
10. Шах-Азизова А. Чехов и западноевропейская драма его времени. / А. Шах-Азизова. – М., 1966. – 172 с.